

Moeder

Moeder (KVS) Gerda Marchand

creatie van **Moeder** een toneelspel in 14 taferelen van **René Verheezen** door KVS 2 op woensdag 12 februari 1986 in het BKT, Kapellemarkt 8 te Brussel met Gerda Marchand, Chris Lomme, Fried Zuidweg en Alex Cassiers, regie: René Verheezen

I
(moeder, vriendin 1, vriendin 2)

Moeder (*Leest*) "U hebt alle vragen met 'ja' beantwoord. U krijgt 100 punten!" Ik krijg honderd punten! "Uw gezin is alles voor u. U geeft uw man en uw kinderen al uw tijd en uw liefde. U cijfert uzelf weg. Maar pas op. We geloven allemaal graag dat we bijzonder zijn. U bent bijzonder!"

Vriendin 1 Dat is voor mij geschreven.

Vriendin 2 Jij had nog geen zestig punten.

Vriendin 1 Je moet dat niet zo nauw nemen. Dat is zoals de horoscoop.

Moeder Zal ik afwassen?

Vriendin 2 Laat maar. (*Tegen vriendin 1*) Jij geeft je man niet al je liefde.

Vriendin 1 Wat weet jij daarvan?

Moeder Straks zit je ermee. Met de afwas.

Vriendin 2 Nee, laat maar.

Vriendin 1 En bijzonder ben ik wel.

Vriendin 2 Weet je 't zeker?

Moeder Ik ga afwassen.

Vriendin 1 Ik zal afdrogen.

Moeder Laat maar.

Vriendin 2 Ik wou me er eerst niet mee bemoeien.

Vriendin 1 Waarom doe je het dan?

Vriendin 2 Ik kan het niet aanzien.

Vriendin 1 Als ik dat geweten had had ik het je nooit verteld. Je moet zwijgen.

Vriendin 2 Ik moet niets.

Vriendin 1 Wie is jouw vriendin, zij of ik?

Vriendin 2 Dat weet ik niet. Goed, ik zal zwijgen. Wat gaat het mij in feite aan.

Moeder (*Komt binnen terwijl ze een bord afdroogt*) Zeg mannen, nu moet ik eens iets vertellen. Ik liep voorbij de spiegel vanmorgen – en in een flits zag ik mijn moeder staan. Het was iets... een uitdrukking... een trek rond mijn ogen die zij ook had.

Vriendin 2 Je bent dik aan het worden.

Vriendin 1 Ik volg dieet. Ik ben te jong getrouwd. Anders was ik danseres geworden. Ik had er het figuur voor. Toen ik tien was danste ik op de toppen van mijn tenen.

Vriendin 2 Dat zegt niets.

Moeder Heb jij geen spijt? Dat je niet getrouwd bent?

Vriendin 2 Waarom? Jullie lieven met iemand anders, ik leef met mijzelf. Ik weet waar ik aan toe ben.

Moeder Dat is gemakkelijk.

Vriendin 2 Ik ben een verschrikkelijk mens om mee te leven; ik spreek uit ervaring.
Moeder Toch weet je niet wat je mist.
Vriendin 2 Ik weet in ieder geval wat ik heb. Want als ik iets wil hebben zorg ik ervoor dat ik het krijg. Ik bedel er niet om, ik pak het.
Moeder Precies een man. Ik gééf. (*Af naar keuken*)
Vriendin 1 Als ze nu zo gelukkig is. Als ze nu zo onnozel is.
Vriendin 2 Soms wou ik dat ik zeker wist wat ik moest doen. En dat ik mij daar dan druk over zou kunnen maken. Dat ik in iets geloofde.
Vriendin 1 Ik heb ook altijd iets willen doen. Iets speciaals.
Vriendin 2 Jij kan niets. Ik heb de zaak. Misschien geloof ik in de zaak.
Vriendin 1 Een conservenfabriek, dat is toch niet iets om in te geloven.
Vriendin 2 Dat is het enige. En dan nog.
Moeder (*Weer binnen*) Vorige week zei ik: "Er zal toch niets gebeurd zijn?" Zo. "Er zal toch niets gebeurd zijn?" Precies zoals mijn moeder het zei. Ze is al twintig jaar dood en nu begin ik dat te zeggen.
Vriendin 1 Ik ben nu te oud om te dansen – hoewel – maar er zijn toch nog andere dingen.
Moeder "Er zal toch niets gebeurd zijn?"
Vriendin 2 (*Tegen vriendin 1*) Natuurlijk. Als je niet te kieskeurig bent.
Moeder "Er zal toch niets gebeurd zijn."
Vriendin 2 Wat kan er nu gebeurd zijn?
Moeder Ik moet weg. Mijn dochter verjaart vandaag. (*Af*)
Vriendin 1 Het maakt mij weer jong. Het is maar hoe je je voelt.
Vriendin 2 Het is of heel de wereld van glas is. Ik neem dingen vast, maar ze hebben geen kleur, geen geur, ik zie hun vorm niet, ik zie alleen mijn eigen hand. Als ik niet voorzichtig ben breken zij en snijd ik in mijn eigen vlees. Maar ik ga door, waarom weet ik niet. Ik bega vergissingen terwijl ik weet dat het vergissingen zijn. Maar toch ga ik door. Op de duur ben je bezeten van wat je niet wil. Ik wil jou nooit meer zien.

II

(vader, moeder, later: dochter)

Moeder Het eten wordt koud. Ze wéét dat ik daar niet tegen kan.
Vader Schep dan maar op.
Moeder Nee, we wachten. (*Vader neemt een pilsje*) We hebben wijn bij het eten. Als je wil roken ga dan uit de keuken. Heb je iets gekocht.
Vader Nee.
Moeder Ik heb een verrassing.
Vader Vandaag is er iemand met pensioen gegaan. Geen omhaling, geen pintje, geen toespraak, niets. Hij stond gewoon in de rij, hij kreeg zijn loonzakje en hij kon naar huis gaan. Iedereen keek maar niemand zei iets. Dertig jaar heeft hij daar gewerkt.
Moeder Ik dacht dat ik iets hoorde.
Vader Ik ben iets aan 't zeggen.
Moeder Ik luister.
Vader Je vraagt je af: waarom leef ik?
Moeder Ja.
Vader Je zou er even goed niet kunnen zijn.
Moeder Er zal toch niets gebeurd zijn? Nu NOG bier? Nee, zeg, nu toch niet, je stinkt naar de drank. Jij wil altijd als het geen pas geeft.
Vader Jij wil nooit.
Moeder Laat me los, laat me los, je doet me zeer. Straks... (*Dochter komt binnen*) "Happy birthday to you. Happy birthday to you. Happy birthday..." Kom, pa, meezingen... "... lief Sonja-ke. Happy birthday to you!" En nog vele jaren. Waar heb je nu gezeten?

Dochter Bij Jan. Ik moet direkt terug weg. Hij staat buiten te wachten.
Moeder Ik heb hutsepot gemaakt. Zegt je dat niets? Weet je niet meer, toen je klein was, dan vroeg je toch ook altijd hutsepot voor je verjaardag? Ik hoor het je nog zeggen.
Dochter Mag Jan mee eten?
Moeder Nee.
Dochter Ik heb afgesproken.
Moeder Na het eten.
Dochter Nee.
Moeder (*Tegen vader*) Zeg ook eens iets.
Vader Ze moet het zelf weten. Ze is oud genoeg.
Moeder Jij moet wat minder zuipen. Zie je niet dat ze in haar ongeluk loopt met haar ogen open? Waaronder zijn jullie nu zo? We hadden het toch goed samen, vroeger? Helemaal in het begin, toen we nog geen televisie hadden. We zaten rond de tafel onder de lamp en we speelden kaart.
Vader Ja, dat is waar. Je moeder heeft altijd gedaan wat ze kon om het hier gezellig te maken.
Moeder Als je nu een andere jongen zoekt, dan kan je die meebrengen. Zoals jij er uitziet moet je toch iets beters dan die Jan kunnen krijgen. Als ze nu eens iets anders droeg...
Vader We hebben haar laten studeren...
Dochter Laat mij met rust. Ik bemoei me toch ook niet met jullie.
Moeder Tegen ons mag je alles zeggen.
Dochter Daar zal ik wel voor oppassen.
Moeder Dat is de basis van het geluk.
Dochter Wat?
Moeder Jouw vader en ik vertrouwen mekaar. En wij respecteren mekaar.
Vader Jij kan nog een voorbeeld aan je moeder nemen.
Dochter Ma, hij bedriegt je.
Moeder Bedriegt hij mij?
Dochter Ja.
Moeder Met een andere vrouw?
Dochter Ja, wat dacht je?
Moeder Dat wist ik niet. Ik weet van niets.
Dochter Dat had ik niet mogen zeggen.
Vader Het is niet waar. Niet waar. Dat liegt ze.
Moeder Zwijgt maar. Die hutsepot kunnen we wel vergeten.
Dochter Niet kwaad zijn, ma.
Moeder Hier is je verrassing. Een broche, van mijn grootmoeder. Jouw overgrootmoeder. Ik heb ze laten schoonmaken. Er was een steentje uit, dat heb ik laten vervangen.
Dochter Mooi, mooi.
Moeder Kom hier.
Dochter Je steekt in mijn vel. Ik sta er niet mee.
Moeder Jawel! Jawel zeg ik!
Dochter Ze maakt mij oud. Ik ben weg, ma. Nog eens bedankt.
Vader (*Geeft geld*) Hier.
Dochter Bedankt, pa.
Vader En niet te laat! (*Dochter af*) Ik had het niet mogen doen maar je weet hoe dat gaat.
Moeder Nee, dat weet ik niet.
Vader Ik kan het niet uitleggen.
Moeder Ik moet het niet horen.
Vader Ik heb wat honger.
Moeder Dat komt door dat bier. Ik zal de hutsepot opwarmen. (*Ze slaakt een kreet en grijpt naar haar buik*)

III

(moeder, (jonge vrouwelijke) arts)

Arts We hebben u onderzocht. We hebben een tumor geconstateerd in uw linker ovarium. Uw eierstok. Er zijn verschillende soorten tumoren. Er zijn er die geen behandeling nodig hebben. Die gaan vanzelf over. Er zijn er die hormonaal behandeld worden, maar in uw geval, omdat u toch een zekere leeftijd hebt, nemen we liever het zekere voor het onzekere, en we hebben dus

besloten u radicaal te opereren. Alles te verwijderen.

Moeder Een tumor, dat is een gezwel?

Arts Ja, maar bij ovariumtumoren is het moeilijk om te zien of ze goedaardig of kwaadaardig zijn, dat zien we pas onder de microscoop, en daarom hebben we besloten u voor alle veiligheid radicaal te opereren. Dat doen we bij vrouwen die een zekere leeftijd hebben.

Moeder Ja, dat is goed.

Arts Dat is het beste, want met de leeftijd neemt de kans op kwaadaardigheid van een gezwel toe. Maar u moet zich geen zorgen maken.

Moeder Dus ik moet geopereerd worden.

Arts Ja.

Moeder Dat gaat niet. Ik kan thuis niet weg. Ik weet niet wat ik moet doen met mijn dochter. Ze ligt nooit voor twee uur 's nachts in haar bed. En ze kent een jongen die een slechte invloed op haar heeft. Ik wil niet dat er haar iets overkomt.
Arts Dat is natuurlijk een ander probleem.

Moeder Ze kan mij niet missen.

Arts Maar u kan toch niet blijven rondlopen met een gezwel?

Moeder Mijn man heeft iemand anders, dokter.

Ik weet niet wie. Ik wil er niet over spreken, met hem. En ik weet niet waarom, want ik heb altijd mijn best gedaan om te zorgen dat het bij ons thuis gezellig was, en dat het eten op tafel stond.

Ik dacht dat hij tevreden was. Ik was tevreden. Betrekkingsen, dat hebben we niet meer zoveel.

Eigenlijk nooit meer, ik wil zeggen, de laatste keer was... maar ik dacht, als je meer dan vijftientwintig jaar getrouwd bent is dat anders,

dan heb je dat toch niet meer zo nodig, en ik moet zeggen dat ik het altijd meer voor hem heb gedaan, en nu heeft hij een ander en ik weet niet

wat ik moet doen dokter.

Arts Daar kan ik u niet mee helpen. Het gaat nu om uw gezondheid. Als u wil kan er gezorgd worden voor een gezinshulp. Iemand die bij u thuis schoonmaakt en voor eten zorgt.

Moeder Die komt bij mij niet binnen.
Arts Ik verwacht u maandag om twee uur voor opname.

Moeder Ja, dokter.

IV

(verpleegster, moeder)

Verpleegster Wat heb ik gehoord? U mag naar huis, volgende week? Bent u nu niet blij?

Moeder Ja, blij.

Verpleegster Het is allemaal perfect gegaan.

Moeder Zo'n snee.

Verpleegster En u moet zich nergens zorgen over maken, het was allemaal goed.

Moeder Dan hadden ze niet alles weg moeten halen.

Verpleegster Dat hebben we gedaan voor uw veiligheid.

Moeder Maar ik ben het nu kwijt.

Verpleegster Op uw leeftijd...

Moeder ... moet je alles goed vinden. Ze hebben aan mijn lijf gezeten. En nu moet ik blij zijn. Ze hebben een stuk van mijn gevoel weggesneden. Ik ben nu... een soepkip. Alleen nog maar taai vlees. Ja, lach maar, jouw tijd komt ook nog.

Verpleegster We hebben voor je gezorgd, dag en nacht.

Moeder Ik heb niet gevraagd om hier te liggen.

Verpleegster Je moest beschaamd zijn.

Moeder Wie ben jij?

Verpleegster Ik heb je twee weken gewassen.

Moeder Daar ben jij hier voor. Om mensen te wassen en de pot leeg te gooien en eten te brengen. Meer moet jij niet kunnen. Voor jou twintig andere. Denk je dat ik jullie uit mekaar kan houden? En dan ga jij hier een beetje de baas spelen? Jij bent de dokter niet, of de

directeur. En wat kan mij de dokter schelen, of de directeur? Weet je wat? Ik ga weg.
Verpleegster Dat mag niet.
Moeder Nee? Kijk dan maar goed. Ik ga naar huis.
Verpleegster Ik roep de hoofdzuster!
Moeder Val dood, mens.

V
(vader, moeder, later: dochter)

Vader Ik had je nog niet verwacht.
Moeder Ben je alleen?
Vader Wat?
Moeder Is ze hier?
Vader O, nee.
Moeder Ik blijf niet.
Vader Waar ga je heen?
Moeder Ik ga misschien naar een warm land.
Vader Wat ga je daar doen?
Moeder Dat weet ik nog niet. Rusten.
Vader Wie gaat dat betalen?
Moeder Ik heb wat gespaard.
Vader Dat wist ik niet.
Moeder Dat moest jij niet weten.
Vader Ik heb altijd alles afgegeven. En jij maar klagen, want je kwam nooit toe, zogezegd. En nu dit! Ze heeft gespaard! En ze gaat weg!
Wanneer kom je terug?
Moeder Ik kom niet terug.
Vader Hoe, je komt niet terug?
Moeder Nee.
Vader Wat wil dat zeggen?
Moeder Dat ik wegga en dat ik niet meer terug kom.
Vader Kom je nooit meer terug?
Moeder Je hebt het gehoord.
Vader Waarom niet?
Moeder Omdat ik het beu ben.
Vader Ah.
Moeder Ik vind dat geen leven hier. Ik ben hier niet gelukkig.
Vader En daarom ga je hier weg?
Moeder Ja.
Vader Ah. Ah. Jaja. En ik? Wat moet ik doen?
Moeder Dat weet ik niet. Dat kan mij niet schelen.
Vader Zomaar ineens.
Moeder Dat is al jaren. Maar je staat daar niet bij stil.
Vader Dus al die jaren dat wij hier samen waren vond je er eigenlijk niets aan.
Moeder Nee.
Vader En waarom ga je dan nu pas weg?
Moeder Dat komt door die operatie denk ik. Ik ben het beu, ik kan het niet anders zeggen.
Vader Ja, maar ik ben het ook al jaren beu, en ik ben bij jou gebleven. Ik wou ook wel weg, maar ik dacht: dat kan ik haar niet aandoen. Ik heb wel tien vrouwen gekend die het mij vroegen, maar nee, ik ben op post gebleven. Dat heb jij niet gezien, al die nachten dat ik wakker naast jou lag omdat ik niet kon slapen. Ik dacht: ik zeg het haar en dan ga ik weg. Ik begin opnieuw. Maar ik zweeg en ik bleef. Ik dacht: wij zijn samen, zo is het en zo moet het blijven. Maar wat is de beloning? Nu gaat zij godverdomme weg! (Dochter komt binnen) Je moeder stapt het af.
Moeder Ja, Sonja.
Dochter Nee zeg. Ze is nog ziek van die operatie.
Moeder Jij kan nu doen waar je zin in hebt. Je bent van mijn gezaag af. En ik van de hartvreterij. Je zal mij niet missen. Alleen om je kleren te strijken en je rommel op te ruimen.
Dochter Ma, gebruik je verstand. Hoe oud ben je? Waar moet je nu nog heen?
Moeder Dat zal ik pas weten als ik er ben.
Dochter En dan verwijt ze mij dat ik niet weet wat ik wil.
Moeder Laat mij met rust. Voor mij twintig andere.

Vader Ah, ze is jaloers. Wat wil je? Dat ik haar niet meer zie?
Moeder Dat moet je zelf weten. Ik ga toch.
Dochter Belachelijk.
Moeder Wacht maar. Pas maar op. Voor je 't weet ben jij ook de meid.
Vader Voor haar moet je niet bang zijn. Ze kan nog geen ei bakken.
Dochter Ik ben van een andere generatie. En jij kan ook geen ei bakken.
Vader Wedden?
Dochter Ma, ga zitten. Hij kookt vandaag. Wat heb je nodig?
Vader Een ei.
Dochter Wat nu? (Moeder gaat weg)
Vader Is het nu uit met die flauwe kul?
Dochter Je kent dat allemaal zo goed. Wat moeten we doen? Op onze knieën vergiffenis vragen? Zeg het maar. Het is om niet goed van te worden. Want doe nu niet of je er geen plezier in had. Je deed alles voor ons, maar je liet het ons voelen ook.
Moeder Ik deed het uit liefde.
Vader Heb je mij ooit horen klagen? Zo gaat het toch overal? Zo ging het vroeger bij ons ouders thuis toch ook? Mijn vader sloeg mijn moeder! Wel dan. Als ik heel de dag gewerkt heb ben ik blij dat het eten op tafel staat. En een vaas bloemen. En als zij zegt dat jij niet in de keuken mag roken – dan rook jij niet in de keuken!
Dochter Jij bent gewoon dat ze met jou de vloer dweilen. Overdag de ploegbaas en 's avonds zij. Dat is je eigen schuld.
Vader Ik heb nooit de kans gehad. Ik moest werken voor jullie.
Dochter Jullie passen echt goed bijeen. Ze komt terug, je zal zien. Misschien is het goed dat je een tijdje weggaat. Maar je komt terug, ma. Hier is je plaats.
Vader Bij ons.
Moeder Ja.
Dochter Laat eens iets horen. Waar ga je heen?
Vader Naar een warm land. Jij gaat hier niet buiten!
Moeder Ik heb met jou niets meer te maken. (Vader slaat moeder in het gezicht, barst in tranen uit. Moeder gaat weg)
Vader Jij had moeten zwijgen.

VI
(moeder, dame)

Dame Heeft u het niet warm?
Moeder Nee.
Dame Dertig graden in de schaduw en u zit hier in een trui. Maar dat moet iedereen voor zichzelf weten. Is het uw eerste keer? U bent hier zeker pas, u heeft nog niet veel kleur. Wij komen hier ieder jaar, al acht jaar. Wij overwinteren. Mijn man en ik. Hij heeft de zaak verkocht. Wij hebben het hier goed. heel rustig. Wij twee, samen. Die kelner zit al heel de tijd te loeren. Ik neem toch niets meer. Ik dacht dat ik u kende, toen ik u zag. Maar dat zal wel niet. Het is stil, dit jaar.
Moeder Ik blijf misschien wel, als het bevalt.
Dame Wilt u hier een zaak beginnen? Hier zit geld. Mijn man zegt altijd: als ik twintig jaar jonger was.
Moeder Ja, het is nu of nooit.
Dame Een restaurant?
Moeder Een restaurant.
Dame Toch geen snackbar?
Moeder Neenee.
Dame Hard werken, maar een goudmijn. Ik kook natuurlijk zelf, in het appartement. Het is hier allemaal tomaten en olijfolie. Maar wij hebben een kitchenette.
Moeder Ik kan goed koken.
Dame Ik ook.
Moeder Eenvoudig maar smakelijk. Het eten in een hotel smaakt mij niet. Ik denk niet dat het

netjes wordt klaargemaakt.
Dame Hij blijft maar loeren. Geen lelijke jongen.
Moeder Ik zou het gezellig maken.
Dame Hij heeft van die ogen.
Moeder Iets voor de bejaarden hier.
Dame Die hebben ze hier allemaal.
Moeder Het zijn hier allemaal bejaarden.
Dame Wat? Heeft u kinderen?
Moeder Ja.
Dame Mijn zoon heeft een zaak. Ik zie hem niet veel, hij heeft het druk. En hij is zelf getrouwd... Mijn man heeft last van zijn hart. Wat doet hij nu? Hij doet tekens met zijn handen. Zo. Wat wil dat zeggen? Het zijn smerlappen, neem mij niet kwalijk dat ik het zeg. Wat denkt hij wel? Niet met mij. Mijn man komt de deur niet meer uit. Hij kan de trap niet meer op. Hij zal het niet lang meer trekken. Ik hoop maar dat het hier niet gebeurt, in een vreemd land. Voor je weer thuis bent... Het zou anders echt iets voor hem zijn. Kom eens langs, u en uw man. Thee drinken. Dan kunnen zij samen ook wat babbelen. Ik zal u mijn adres geven. Wij zitten in blok C.
Moeder Ik ben alleen hier.
Dame O.
Moeder Mijn man is thuis. Ik ben bij hem weggegaan. Dat was beter. Hij had iemand anders.
Dame Smeerlappen, ik zei het toch.
Moeder Ik heb de verkeerde kleren meegenomen.
Dame Dan kunnen we misschien beter wachten. Dan kan u beter niet komen. Een man met twee vrouwen, dat gaat toch niet.
Moeder Ik dacht dat hij op sterven lag?
Dame Hij zou het nooit goed vinden.
Moeder Ik zal hem niets doen.
Dame Hij ziet u nog niet zitten.
Kelner (Schuift bij, tegen moeder) Hebt u niet warm in die trui? (Dame hapt naar lucht)

VII
(kelner, moeder)

Moeder Mag dat zomaar, iemand mee naar de kamer nemen?
Kelner Jij moet mij geven voor de portier. Hij heeft ons gezien. Ik ken hem. Moet niet veel zijn. Ik heb geen geld in mijn zak. Beetje meer. (Hij doet zijn schoenen uit, er zit zand in) Ik heb jou nooit gezien op het strand.
Moeder Ik kom niet op het strand.
Kelner Op het strand kom ik veel mensen tegen.
Moeder Het is hier duur.
Kelner Ik betaal niet. Ik ga met mijn handdoek op het zand liggen. (Hij pakt moeder beet) Alleen toeristen kunnen betalen.
Moeder Wat doe je nu?
Kelner Dat weet je. Je wil toch?
Moeder Nee.
Kelner Jawel. Ik zag in je ogen.
Moeder JIJ hebt gevraagd om naar boven te komen.
Kelner We kunnen niet op straat doen, wel?
Moeder Dat was het laatste van mijn gedachten, geloof mij. (Hij pakt haar weer beet) Nee.
Kelner Jij hebt sigaretten?
Moeder Ik rook geen sigaretten.
Kelner Heb ik niet gevraagd. Ik vroeg: jij hebt geen sigaretten?
Moeder Ja. Nee. Geen.
Kelner Je moet niet bang zijn. Ik doe niets wat jij niet wil.
Moeder Nee.
Kelner Alle vrouwen willen hetzelfde.
Moeder Ik niet. Ik heb het nog nooit met een vreemde gedaan.
Kelner Beter laat dan nooit.
Moeder Ik wou alleen maar... Ik weet het niet. Wat doe ik hier? Wil je wat drinken? Ik heb een fles Spa gekocht. Hij is niet koud, maar... (Hij

Moeder Ik weet niet.
Arbeidster 2 Dan kan ik strijken.
Moeder Ik slaap soms al om acht uur.
Arbeidster 1 Dat moet raar zijn als je niets hoort. *(Ze drukt haar handen tegen haar oren)* Zeg eens iets. Zeg eens iets!
Arbeidster 2 Wat moet ik zeggen? Wat moet ik zeggen?
Arbeidster 1 Je zei: wat moet ik zeggen.
Arbeidster 2 Ja.
Arbeidster 1 Ja.
Arbeidster 2 Schei er nu maar al mee uit.
Arbeidster 1 Wat?
Arbeidster 2 *(Luid)* Schei er nu maar al mee uit!
Arbeidster 1 Maar al hoort ze niet, voor de rest is ze normaal. Ze heeft een vrijer.
Moeder Ik word doof van het lawaai hier.
Arbeidster 2 Ben jij gestuurd door de arbeidsbemiddeling?
Moeder Ik ken iemand op het bureau.
Arbeidster 2 Ah. Vorige week hebben ze mijn schoondochter nog ontslagen. Maar ik ben van het comité van veiligheid en hygiëne. Mij krijgen ze er niet uit, die rotzakken boven.
Arbeidster 1 Als je lang naar de band kijkt is het of hij stil staat, en heel het fabriek gaat dan van links naar rechts en ik mee.
Moeder Ik droomde vannacht dat mijn dochter op de band lag, tussen de snijbonen. En het was mijn schuld.
Arbeidster 1 Ik droom ook van snijbonen. Zo'n grote dikke!
Arbeidster 2 Je kent toch iemand boven? Vraag dat ze je bij de erwten zetten. Dat is eens iets anders. Maar pas dan op met dat kokend water. Zie je dat? *(Toont haar hand)*
Moeder Wat is dat?
Arbeidster 2 Dat is van de erwten.
Moeder Hoe komt dat?
Arbeidster 2 Van het kokend water.
Moeder Van de erwten?
Arbeidster 2 Wat is het? *(Boos)* Ik sta hier al twaalf jaar, en daarvoor heb ik zes jaar in een wasserij gestaan, bij de mangel. Vijfendertig lakens per uur. Het zweet liep heel de dag langs mijn gat. Ik woog nog geen vijftig kilo. Er was een Duitse, die was verliefd op mij. Daar heb ik nog een paar kousen van gekregen.
Moeder Ben jij al lang hier?
Arbeidster 1 Ik weet niet. Een jaar of twee zeker.
Arbeidster 2 Ik weet niet wat ik voor vanavond weeral moet halen.
Arbeidster 1 Worst.
Arbeidster 2 Zeg.
Arbeidster 1 Wat heb ik nu weer verkeerd gezegd? Jij zegt: ik weet niet wat ik voor vanavond weeral moet halen, en ik zeg: worst. Wat is daar nu verkeerd aan?
Arbeidster 2 We gaan zondag naar de koers zien. Hij rijdt weer.
Arbeidster 1 Zij heeft een coureur in de familie.
Arbeidster 2 Hij is al twee keer derde geweest dit jaar. Hij heeft in de gazet gestaan.
Arbeidster 1 Heeft hij al een lief? Anders wil ik hem wel uit de nood helpen.
Arbeidster 2 Hij ziet je nog niet staan.
Arbeidster 1 Hij kent mij nog niet. Waar is dat, zondag? Ik sta aan de eindstreep met een bos bloemen, en dan kus ik hem op die verhoging.
Arbeidster 2 Daar hebben ze er ander voor. Mijn man wil een nieuwe auto. De oude is pas twee jaar, maar als we hem nu wegdoen krijgen we er nog wat voor.
Arbeidster 1 Ik heb zondag een afspraak met een beroepsmilitair die drie weken op manoeuvre is geweest. Dat zal wat worden!
Arbeidster 2 Wat moet ik nu halen voor vanavond?
Arbeidster 1 Wie heeft er hier een scheet gelaten? *(Stilte – moeder huilt)*
Arbeidster 1 Ssst... hoor, hoor... de doofstomme!

X
(moeder, heer)

Heer Als u zich niet goed voelt mag u voorgaan.
Moeder Nee, dank u. Ik kom voor controle. Ik ben geopereerd. Maar ik heb er geen last van. Het litteken trekt wat als ik moe ben, dat is alles. Ik ben het bijna vergeten. Alleen de nacht voor de controle, dan slaap ik niet. Dan duw ik om de vijf minuten op mijn buik, om te voelen of er daar niets zit, want daar zat het. Maar ik duw nooit te hard. Er zou eens iets moeten zitten. Hoewel, het was niet te voelen. Toen het er zat. Ze hebben gezegd dat het geen... Ze zeggen zoveel.
Heer U moet zich geen zorgen maken.
Moeder Nee?
Heer Nee.
Moeder Maar ik ben altijd zo moe. Dat komt door mijn werk. Ik werk op een conservenfabriek. Ik zit aan de lopende band en ik haal de rotte snijbonen er uit. Het is nu het seizoen van de snijbonen. Als ze me dat een paar maanden geleden hadden verteld, had ik het niet geloofd.
Heer Waarom niet?
Moeder Ik woonde toen nog bij mijn man en mijn dochter in een gezellig appartement. Ik ben alleen nu. Ik wil u daar niet mee lastig vallen.
Heer Ik ben ook alleen. Ik heb heel mijn leven voor mijn moeder gezorgd, maar ik heb haar nu toch naar een bejaardentehuis moeten doen. Ze wist niets meer. Op een dag kom ik thuis, had ze willen koken. Heel het appartement stond vol gas, en ze lag in de keuken, in een plas op de grond, ze was gevallen met een pan water en ze kon niet meer rechte.
Moeder Dan kon u haar beter wegdoen.
Heer Maar ik heb er toch iets aan overgehouden. Spanningen. Ik verteer mijn eten niet. Daarom zit ik hier. Geloof u?
Moeder Wat?
Heer Geloof u? In de Heer?
Moeder Of ik in de Heer geloof? Nee. Van thuis uit geloven wij zo niet? U wel?
Heer Oh ja.
Moeder Dat zal dan wel een hele troost voor u zijn.
Heer Ik kan u dat niet beschrijven. Het is een genade. "Vraag en u zal gegeven worden. Zoekt en gij zult vinden. Klopt en er zal worden opengedaan." Dat is het! "Zalig zijn zij die treuren want zij zullen getroost worden!" Daarom geloof ik.
Moeder Ik ben benieuwd of ik ook getroost zal worden.
Heer Natuurlijk. Maar... zijn wil is ondoorgrondelijk. God schrijft recht met kromme letters.
Moeder Zo kan je alles uitleggen.
Heer Ik heb ook wel eens getwijfeld. Ik heb ook wel eens gewenst dat mijn moeder dood was. Maar dan dacht ik aan het prachtige verhaal van Job. Dat kent u toch? Job lag op zijn mesthoop, en was alles kwijt, en was bedekt met etterende zweren. Maar hij twijfelde niet. Hij bleef vertrouwen en werd beloond. Hij stierf oud en der dagen zat.
Moeder Ik geloof niet dat God zich van mij veel aantrekt.
Heer O jawel, jawel. "Ook uw naam staat geschreven in de palm van zijn hand." Hij ziet u en Hij zegt: die vrouw zal ik beproeven. Ook dat is een bewijs van zijn liefde voor u. Hij geeft u een kans.
Moeder Een kans?
Heer De kans om het geluk te vinden in het geloof.
Moeder Maar ik geloof niet in God!
Heer Ja, dat zeggen veel mensen omdat ze niet meer naar de kerk gaan, maar ze voelen hier, diep van binnen, dat er iets is.
Moeder Dat is waar. Dat gevoel ken ik ook.
Heer En als de nood aan de man is, bidden ze.

Moeder Ja, dat is waar, dat heb ik ook gedaan.
Heer Ziet u wel?
Moeder Maar wat moet ik dan doen?
Heer *(Legt een hand op zijn borst)* God eren in uw liefde voor de anderen.
Moeder God eren in mijn liefde voor de anderen. Hoe?
Heer U moet eens bij mij thee komen drinken. Wij hebben mekaar veel te vertellen. Wij hebben allebei veel meegemaakt. Ik wil u graag helpen, van mijn kant.
Moeder Ik ken u niet.
Heer Ik ben een medemens. We moeten elkaar leren kennen, wij moeten leven, leven als de leliën in het veld. Mekaar het geluk schenken.
Moeder Ik weet het niet.
Heer 's Zondags zou het best uitkomen. In de week werk ik. Ik zit op het bureau van een firma. 's Zondags ga ik naar mijn moeder. Die zegt niets meer. Het bezoek is afgelopen om drie uur, en wat er daarna komt...
Moeder Ik ging vorige week op mijn bed liggen, met mijn kleren nog aan, onder de spreij, en ik werd wakker om vier uur 's nachts. Maar de zondagavond was tenminste achter de rug.
Heer Zullen wij mekaar in de stad ontmoeten?
Moeder Ja.
Heer Waar?
Moeder Om vier uur bij de vijver in het stadspark.
Heer Als het regent in de cafetaria.
Moeder Ja. *(Bel)*
Heer Tot zondag. U bent een zeer bijzondere vrouw.
Moeder Dat heb ik meer gehoord. Beterschap. *(Heer af. Moeder denkt na. Gaat anders zitten. Voelt zich bijzonder)*

XI
(moeder, vriendin 2)

Moeder Ze hebben mijn boterhammen verstoep.
Vriendin 2 Zoek ze dan. Is dat teveel gevraagd? Dan eet je maar niet. Ik moet toch niet mee gaan zoeken? Ik weet ook niet wat je nu moet doen. Je moet naar beneden gaan en werken. Je wordt het wel gewoon. Ik zal zien wat ik voor je kan doen. Misschien iets bij de erwten.
Moeder Ik denk dat je mij onderschat. Ik ben bang geweest van die vrouwen daar beneden. Dat geef ik toe. Maar nu ben ik niet bang meer. Nu heb ik medelijden met hen. Ik weet misschien niet veel, maar één ding weet ik: zoals zij leven worden ze nooit gelukkig. Maar op het ogenblik kan ik niets voor hen doen. Ik ga weg.
Vriendin 2 Weg?
Moeder Ja. Het wordt een ontdekkingsreis. Ik heb een plan. Ik neem mijn ontslag en ik ga leven als de leliën in het veld.
Vriendin 2 Als de leliën in het veld?
Moeder Ja. Een bed om in te slapen, een boterham, en kleren aan mijn lijf, meer heb ik niet nodig. Je weet, ik had die mooie leren jas. Ik maakte er zonde van hem aan te doen. Gisteren heb ik hem weggeven aan iemand die hem nodig had. Geen hartvreterij meer van er zou eens een vlekje op kunnen komen. Deze is versleten, maar hij is warm, en daar ben ik gelukkig in. Ben jij gelukkig?
Vriendin 2 Soms. Maar het gaat nu over jou.
Moeder Ik ben niet belangrijk. Ik ben een kind.
Vriendin 2 Zie je je man nog?
Moeder In geen duizend jaar. Ik heb een eigen kamer, met een kookplaatje, een TV, alles.
Vriendin 2 En je dochter?
Moeder Die houdt van mij.
Vriendin 2 We moeten een oplossing voor je vinden. Ik zal met de bedrijfsarts spreken, dan kan je een tijdje met ziekteverlof gaan. Ik zie hem morgen.
Moeder Ik ben niet ziek!
Vriendin 2 Wees nu redelijk. Je hebt toch een inkomen nodig.

